

Wyzwania dla państwa prawa i gospodarki w dobie pandemii

Naczelną zasadą ustrojową determinującą system prawa jest zasada demokratycznego państwa prawnego wyrażona w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹. Pierwszym jej wyznacznikiem jest zasada praworządności opisana w art. 7 Konstytucji RP, ukazująca normatywną powinność organów władzy publicznej do działania na podstawie i w granicach prawa. Drugim zaś zasada proporcjonalności ujęta w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, ograniczająca ingerencję władzy publicznej w sferę praw jednostki. Przeciwważenie tych zasad ma istotne znaczenie w procesie tworzenia i stosowania prawa. W paradygmacie naturalistycznym prawoznawstwa² wskazuje się na instrumentalny charakter prawa jako zespołu dyrektyw racjonalnego sterowania procesami społecznymi³. Wizja ta oparta jest na założeniu, że „prawo oderwane od materialnego kontekstu, od faktów (w tym również od faktów ekonomicznych) staje się abstrakcyjnym systemem obowiązujących norm”⁴. W takim ujęciu prawo nie może ignorować zjawisk, jakie zachodzą w szeroko pojętej rzeczywistości społecznej. Zagadnienie to wydaje się być szczególnie istotne w dobie kryzysu gospodarczego, wywołanego pandemią koronawirusa SARS-CoV-2.

Artykuły zebrane w 37 tomie czasopisma „Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne” zatytułowanym *Wyzwania dla państwa prawa i gospodarki w dobie pandemii* podejmują próbę oceny tego, czy tworzone normy prawne są efektywnym środkiem do osiągnięcia najwyższej preferowanych stanów

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku, Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 (dalej: Konstytucja RP).

² Zob. J. Stelmach, *Naturalistyczny i antynaturalistyczny model teorii prawa*, „Studia Prawnicze” 1985, z. 3–4 (81–82).

³ Por. L. Morawski, *Główne problemy współczesnej filozofii prawa. Prawo w toku przemian*, Warszawa 2005, s. 365.

⁴ J. Stelmach, B. Brożek, W. Załuski, *Dziesięć wykładów o ekonomii prawa*, Warszawa 2007, s. 23.

rzeczy w aktualnej rzeczywistości społecznej. Niniejsze wydanie jest przeglądem analiz naukowych, w których autorzy — studenci, doktoranci, doktorzy — zaprezentowali spostrzeżenia na temat kierunków zmian polityki legislacyjnej i gospodarczej w Polsce. Dyskurs prowadzony jest w sposób dwutorowy — z jednej strony opracowanie to stawia prawne kryteria oceny wybranych regulacji, z drugiej zaś odwołuje się do myśli ekonomicznej na temat modelu systemu gospodarczego.

Problematykę prawa konstytucyjnego podejmuje Piotr Soroka w artykule zatytułowanym *Jakie są skutki naruszenia zasady bezstronności i obiektywizmu w wypadku Trybunału Konstytucyjnego? Przyczynek do dyskusji*. W swojej pracy dokonał analizy zagadnienia wolności i praw obywatela na tle obecnego funkcjonowania Trybunału Konstytucyjnego.

W duchu filozofii prawa powstał artykuł autorstwa Mikołaja Bednarka zatytułowany *Czy obecnie możliwa jest zmiana sposobu myślenia praktyki prawniczej? Recenzja książki Wiadomość od cesarza Michała Stambulskiego (Scholar 2020)*. Inspiracją tego opracowania były dwa ujęcia nauki o prawie — analityczne i empiryczne, traktowane jako jej odrębne modele.

Do obszaru badawczego doktryn politycznych i prawnych należy artykuł autorstwa Bartosza Chrzęszcza *Bezkompromisowa ucieczka do dyktatury. Teologia polityczna Juana Donoso Cortésa*. Autor opisał tu koncepcję dyktatury w imię ładu prawdziwego.

Prawa karnego dotyka opracowanie Michała Jerzego Dębowskiego zatytułowane *Wykładnia językowa typizacji narażenia na zarażenie*. W pracy tej autor wykorzystał tak zwane podejście tekstowe do odkodowania treści znamion typu czynu zabronionego opisanego w art. 161 k.k. W obszarze prawa karnego powstała także praca Jana Kluzy — *Błąd co do tożsamości pokrzywdzonego i zboczenie działania w prawie karnym*. Autor dokonał w niej prawnokarnej oceny sposobu działania sprawcy popełniającego czyn zabroniony na szkodę innej osoby niż obejmowana jego zamiarem. Do norm prawa karnego odwołuje się także artykuł Agaty Ziobroń pod tytułem *Deepfake a prawo karne. Uwagi de lege lata i de lege ferenda dotyczące fałszywej pornografii*. Została w nim poruszona tematyka wykorzystania techniki *deep fake* do produkcji fałszywej pornografii w kontekście przedmiotu ochrony przepisów typizujących przestępstwo zniesławienia określone w art. 212 k.k. i przestępstwo znieważenia wskazane w art. 216 k.k. Kontynuacją rozważań na temat praktyki postępowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób jest publikacja Patryka Kuklińskiego pod tytułem *Praktyka funkcjonowania Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym. Uwagi na tle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 23 listopada 2016 roku w sprawie K 6/14 — część II*.

Zagadnienie organizacji posiedzenia przygotowawczego wyłożył Mariusz Nowak w artykule *Posiedzenia przygotowawcze w sprawach cywilnych przed sądem pierwszej instancji*. Podobną tematykę porusza także artykuł Łukasza Chyli pod tytułem *Uwagi odnośnie do reformy polskiego prawa arbitrażowego w zakresie*

sporów wewnątrzkorporacyjnych, który stanowi naukowe opracowanie instytucji zapisu na sąd polubowny dotyczące sporów ze stosunku spółki w rozumieniu art. 1163 w zw. z art. 1157 k.p.c.

Za problem badawczy nauki o prawie cywilnym należy uznać zagadnienie dotyczące umowy przekazania nieruchomości. Zakres jej dopuszczalnej analogii do umowy darowizny wyznaczył Bartłomiej Krupowicz w artykule zatytułowanym *Uwagi na temat dopuszczalności analogicznego stosowania przepisów o darowiznie do umowy przekazania nieruchomości*.

Do gałęzi prawa administracyjnego można przyporządkować artykuł Macieja Szałęgi pod tytułem *Problematyka ustalenia stron postępowania administracyjnego w sprawie wydania pozwolenia wodnoprawnego*. W pracy tej autor poddał analizie konstrukcję prawną strony postępowania w sprawach dotyczących pozwoleń wodnoprawnych w rozumieniu art. 401 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku — Prawo wodne. W tematykę ustrojowego prawa administracyjnego wpisuje się tekst Pawła Bącala zatytułowany *Status prawny młodzieżowych rad powiatów*. W opracowaniu tym podjęto próbę zdefiniowania kategorii młodzieżowych rad powiatów oraz omówiono procedury ich powstawania.

Od niedawna w dyskursie naukowym jako nową gałąź prawa wyodrębnia się prawo medyczne. Jest to zespół norm regulujących sposób działania podmiotów leczniczych i innych podmiotów uczestniczących w procesie diagnozy i leczenia pacjentów.

W niniejszym wydaniu prezentujemy głosę aprobowaną autorstwa Hanny Cichockiej do wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie C-329/16. W pracy tej autorka skomentowała orzeczenie w sprawie obowiązku certyfikacji oprogramowania monitorującego stan zdrowia pacjenta jako wyrobu medycznego.

Martin Pracný w opracowaniu *Czechosłowacka reforma walutowa z 1945 roku* przybliżył kierunki polityki monetarnej na obszarach byłej Czechosłowacji po II wojnie światowej.

Opisem nowych tendencji w obszarze marketingu zajęły się Justyna Młynarczyk i Joanna Parcheta w publikacji pod tytułem *Wpływ zmian w działaniach marketingowych firm na zachowania konsumentów w czasie pandemii COVID-19*. Autorki rozważyły zagadnienie reklamy jako instrumentu oddziaływania na preferencje zakupowe konsumentów. Arleta Pakuła w artykule *Marka pracodawcy i motywacja do pracy w handlu detalicznym — w świetle badań ankietowych* podjęła zaś próbę zdefiniowania pojęć marki i wizerunku pracodawcy oraz wskazała czynniki wpływające na zadowolenie z pracy.

W obszarze teorii ekonomii powstał artykuł Mateusza Borkowskiego zatytułowany *Efektywność w ujęciu mikro- i makroekonomicznym w myśli ekonomicznej — przegląd teoretyczny*. W pracy tej autor dokonał chronologicznego, syntetycznego uporządkowania osiągnięć myśli ekonomicznej w zakresie pojęcia efektywności ekonomicznej.

Oddając w ręce czytelników najnowszy tom czasopisma, głęboko wierzymy, że podjęte w nim rozważania okażą się ważnym głosem w dyskusji na ważne tematy w dziedzinie prawa i ekonomii oraz przyczynią się do dalszej refleksji naukowej w tych obszarach.

Rafał Kowalski

ORCID: 0000-0002-4707-5646

Uniwersytet Wrocławski